

ГІДРОХІМІЯ (від *гідро...* і *хімія*) — наука про хімічний склад природних вод і закономірності його зміни під впливом природних та антропогенних чинників. Г. як наука сформувалася в 1-й пол. 20 ст. Тісно пов'язана з *геохімією* і *гідрологією*. Дані про хім. склад води використовують при водопостачанні та водовідведенні, зрошенні, у рибному госп-ві; для оцінки можливої корозії буд. матеріалів; характеристики мінерал. вод; при пошуках корисних копалин; розробленні методів і заходів з охорони вод від забруднення в результаті госп. діяльності. У Г. виділяють 3 розділи: 1. Формування хім. складу природних вод, що включає вивчення води як розчинника складного комплексу мінералів земної кори і дослідж. хім. процесів, які відбуваються у воді при взаємодії з породами, ґрунтами та атмосферою. 2. Хім. склад і гідрохім. режим різних видів природних вод — поверхневих, моря, підземних і атмосферних, — залежність їх змін від фіз.-геогр. умов і антропоген. впливу на довкілля. 3. Методи аналізу природних вод: а) хімічні — ваговий, об'ємний; б) електрохімічні — потенціометричний, кондуктометричний, полярографічний; в) оптичні — фотометричний та спектрофотометричний, люмінесцентний, спектральний; г) фотохімічні; г) хроматографічні — рідинна колонкова хроматографія, тонкошарова хроматографія, газова хроматографія; д) радіохімічні.

В Україні системат. спостереження за хім. складом річкових, озernih і морських вод розпочали в 30-х рр. 20 ст. у мережі пунктів Гідрометслужби. Дані публікували в «Гідрологічних щорічниках», від 1968 — у щоквартальних «Гідрохімічних бюлетенях», від 1984 — у «Щорічних даних про якість поверхневих вод України» (видає Центр. геофіз. обсерваторія Держ. гідрометслужби Міністерства охорони навколиш. природ. середовища України). Також гідрохім. моніторинг здійснюють підрозділи Держ. комітету водного господарства та МОЗ. Значний внесок у становлення і розвиток Г. в Україні зробили вчені *Гідробіології інституту НАНУ* (Є. Бурксер, О. Алмазов, Б. Набиванець, О. Денисова, Л. Журавльова, П. Линник), дослідж. яких присвячені формуванню гідрохім. режиму гірлових ділянок річок, лиманів, дніпров. водосховищ, вмісту важких металів у воді. Вчені каф. гідрології та гідроекології Київ. університету дослідили взаємозв'язок і виконали картографування хім. складу різних типів природних вод України (В. Пелешенко), виявили роль антропоген. чинників у його формуванні, започаткували дослідж. в галузях меліоратив. гідрохімії (Л. Горев, Д. Закревський), агрогідрохімії та Г. поверхнево-схилового стоку (В. Хільчевський), Г. водойм-охладжувачів АЕС і

ТЕС (М. Ромась), гідрохім. систем (С. Сніжко). Від 2000 Університет спільно з Укр. геогр. товариством видає між-відомчий наук. зб. «*Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*». Експерим. дослідження та термодинамічне моделювання процесів міграції забруднюючих речовин у поверхневих водах, ГІС-технології у Г. проводять в *Гідрометеорологічному інституті Українському науково-дослідному* (В. Осадчий). Вчені *Морського гідрофізичного інституту НАНУ* розвивають фіз. Г. океану, що вивчає фіз. природу утворення чи руйнування хім. сполук у морській воді (Г. Батраков, О. Безбородов, В. Єремеев). Детальні гідрохім. дослідж. Чорного і Азов. морів укр. вчених (Б. Скопинцев, Я. Гололобов, В. Дацко, М. Добржанська, О. Новоселов, В. Михайлов) дають змогу вирішувати питання моніторингу, моделювання і прогнозування водних басейнів. При комплексних регіон. гідрогеологічних дослідж. тер. України встановлено осн. закономірності формування хім. складу підземних вод (К. Маков, І. Соляков) і мінеральних лікув. вод (А. Бабинець), розв'язано теор. питання хімії підземних вод (В. Вовк, В. Лялько) та процесів водної міграції радіонуклідів техноген. походження (В. Шестопалов). Дослідж. в галузі Г. здійснюють також в Інститутах колоїд. хімії і хімії води, геол. наук, біології пд. морів НАНУ, Укр. НДІ екол. проблем, Укр. наук. центрі екології моря Міністерства охорони навколиш. природ. середовища, Укр. НДІ водогосп.-екол. проблем. Досягнення у галузі Г. обговорюють на Всеукр. наук. конф. «Гідрологія, гідрохімія, гідроекологія».

Рекомендована література

1. Скопинцев Б. А. Формирование современного химического состава вод Черного моря. Ленинград, 1975;
2. Митропольский А. Ю., Безбородов А. А., Овсяный Е. И. Геохимия Черного моря. К., 1982;
3. Журавлева Л. А. Гидрохимия устьевой области Днепра и Южного Буга в условиях зарегулированного речного стока. К., 1988;
4. Денисова А. И., Тимченко В. М., Нахшина Е. П. и др. Гидрология и гидрохимия Днепра и его водохранилищ. К., 1989;
5. Горев Л. М., Пелешенко В. И., Хильчевський В. К. Гидрохимия Украины. К., 1995;
6. Хильчевський В. К. Роль агрохімічних засобів у формуванні якості вод басейну Дніпра. К., 1996;
7. Пелешенко В. И., Хильчевський В. К. Загальна гідрохімія. К., 1997.

Бібліографічний опис:

Гідрохімія / В. К. Хільчевський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-29520>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).